

**СУЧАСНІ
ПРОБЛЕМИ
РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ
ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

М. КИЇВ, 26-27 ГРУДНЯ 2022 Р.

**Національна академія аграрних наук України
Інститут рибного господарства**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

**IV Міжнародна науково-практична конференція,
26–27 грудня 2022 року, Київ, Україна**

Київ — 2022

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : IV Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 26–27 грудня 2022 р. : збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2022. 140 с.

Організатор — Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України (<http://if.org.ua>).

Науково-організаційний комітет:

Грициняк Ігор Іванович, доктор с.-г. наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України, директор Інституту рибного господарства НААН (голова), м. Київ, УКРАЇНА;

Колесник Наталія Леонідівна, кандидат с.-г. наук, с. н. с., зав. лаб. міжнародного науково-технічного співробітництва та інтелектуальної власності Інституту рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Артурс Шкуте, доктор біол. наук, професор, директор Інституту екології Даугавпільського університету, м. Даугавпілс, ЛАТВІЯ;

Кононенко Руслан Володимирович, кандидат вет. наук, декан факультету тваринництва та водних біоресурсів, доцент кафедри аквакультури Національного університету біоресурсів та природокористування України, м. Київ, УКРАЇНА;

Федоненко Олена Вікторівна, доктор біол. наук, професор, зав. кафедри загальної біології та водних біоресурсів Дніпровського національного університету ім. О. Т. Гончара, м. Дніпро, УКРАЇНА;

Юлдашов Мансур Арзікулович, кандидат біол. наук, заст. директора з науки Науково-дослідницького інституту рибництва, м. Ташкент, УЗБЕКИСТАН;

Мейманов Чингиз Мейманович, Генеральний директор ПрАТ «Форелевий рибний завод», м. Бішкек, КИРГИЗСТАН;

Сондак Василь Володимирович, доктор біол. наук, професор, зав. кафедри водних біоресурсів Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне, УКРАЇНА;

Кароль Венгляже, доктор с.-г. наук, професор, іноземний член Національної академії аграрних наук України, президент науково-виробничого дослідного філіалу Інституту зоотехніки, м. Краків, ПОЛЬЩА;

Шекк Павло Володимирович, доктор с.-г. наук, професор, зав. кафедри водних біоресурсів та аквакультури Одеського державного екологічного університету, м. Одеса, УКРАЇНА;

Софіко Діассамідзе, Голова правління Асоціації органічної аквакультури «Foregi», м. Батумі, ГРУЗІЯ;

Кутішев Павло Сергійович, кандидат біол. наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрного університету, м. Херсон, УКРАЇНА;

Олена Зубков, доктор наук, професор, чл.-кор. Академії наук Молдови, зав. лаб. гідробіології та екотоксикології Інституту зоології, м. Кишинів, МОЛДОВА;

Лобойко Юрій Васильович, доктор с.-г. наук, зав. кафедри водних біоресурсів та аквакультури, доцент Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького, м. Львів, УКРАЇНА;

Віщур Олег Іванович, доктор вет. наук, с. н. с., зав. лаб. імунології Інституту біології тварин НААН, м. Львів, УКРАЇНА;

Федоренко Микола Олександрович, перший заступник директора Бюджетної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури», м. Київ, УКРАЇНА;

Щербак Володимир Іванович, доктор біол. наук, професор, провідний наук. співробітник відділу санітарної гідробіології та гідропаразитології Інституту гідробіології, м. Київ, УКРАЇНА;

Данильчук Галина Анатоліївна, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології переробки, стандартизації і сертифікації продукції тваринництва Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, УКРАЇНА.

З М І С Т

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

<i>I. I. Грициняк, О. М. Третяк</i> Актуальні аспекти організації контролю екологічного стану рибогосподарських водойм	7
<i>I. I. Грициняк, О. М. Третяк, О. М. Молчанов</i> До питання створення наукових парків у сфері прісноводної аквакультури України	8
<i>I. I. Грициняк, О. М. Третяк, Н. Й. Тушиницька</i> Сучасні напрями та завдання розвитку науково-технічного забезпечення аквакультури в Україні	11
<i>М. Г. Матвієнко, В.П. Гандзюра</i> Оптимізація здоров'я риб шляхом корекції стану екосистеми	15
<i>Р. В. Сидорак</i> Вплив браконьєрського лову на стан популяції річкових раків у водоймах України	18
<i>П. В. Шекк, Р. В. Сидорак</i> Білий довгопалий рак <i>Pontastacus eichwaldi bessarabicus</i> як перспективний об'єкт аквакультури в Україні	19
<i>Н. В. Поліщук, О. М. Поліщук</i> Історія розвитку рибництва в Україні	21
<i>О. М. Поліщук, Н. В. Поліщук</i> Перспективи судака (<i>Sander lucioperca</i>) як об'єкта промислового вирощування в аквакультурі	23
<i>Є. О. Таран, К. О. Баклан, М. Г. Матвієнко</i> Роль прибережно-водної рослинності в збереженні іхтіофауни озер РЛП «Партизанська слава»	24
<i>Л. А. Байдак, Р. О. Новіцький</i> В'їзний риболовний туризм як перспективний напрям економічного розвитку України	27
БІОРЕСУРСИ ТА ЕКОЛОГІЯ ВОДОЙМ	
<i>S. Diassamidze, Sf. Lengyel, N. Kolesnyk, N. Tushnitska</i> Pond aquaculture in Georgia	30
<i>R. Kolesnyk, S. Koba, S. Diassamidze, Sf. Lengyel</i> Trout aquaculture in Georgia	32
<i>N. Kolesnyk, M. Simon, M. Yuldashov, R. Kolesnyk</i> Ichthyofauna from reservoirs in the Republic of Uzbekistan	34
<i>M. Yuldashov, N. Kolesnyk, S. Koba, N. Tushnitska</i> Aquaculture and fisheries in the reservoirs of the Republic of Uzbekistan	37
<i>Ch. M. Meimanov, R. Kononenko, M. Simon, R. Kolesnyk</i> Ichthyofauna of water bodies of the Kyrgyz Republic	39
<i>R. Kononenko, M. Simon, N. Kolesnyk, Ch. M. Meimanov</i> Hydroecological development potential of aquaculture and fisheries in the Kyrgyz Republic	42

6. Гандзюра В. П., Афанасьєв С. О., Бедункова О.О. Концепція здоров'я гідроєкосистем (огляд) // Гідробіол. журн. 2022. Т. 58, № 6. С. 3—20.
7. Гандзюра В. П., Клименко М. О., Бедункова О. О. Біосистеми в токсичному середовищі : монографія. Рівне : НУВГП, 2021. 261 с.
-

УДК 639.5:639.2

ВПЛИВ БРАКОНЬЄРСЬКОГО ЛОВУ НА СТАН ПОПУЛЯЦІЇ РІЧКОВИХ РАКІВ У ВОДОЙМАХ УКРАЇНИ

Р. В. Сидорак, fireflyrvs@gmail.com, Одеський державний екологічний університет. м. Одеса

Раки мають найбільшу кількість заборон на їх вилов серед усіх гідробіонтів українських водойм. На сьогоднішній день популяція раків у водоймах України перебуває на критично низькому рівні. Тому, задля збереження та примноження запасів раків, Держрибагентством України щороку встановлюється заборона на їх вилов в період парування, виношування ікри, личинок, першої та другої линьки.

Перша з них встановлюється з кінця осені на період спарювання та виношування ікри, друга — на час весняно-літнього нересту. Один–два рази на рік відбувається линька раків та проходить період формування і зміцнення нового панцира, що може тривати до півтора місяця.

Починаючи з серпня, у найбільш вразливий період другої линьки раків, набуває чинності третя заборона.

Не слід забувати, що, відповідно до Правил любительського і спортивного рибальства, в незаборонений час діє обмеження на вилов раків. За одну добу перебування на водоймі загального користування особі дозволено впіймати 30 екз. раків та 50 — на водоймах, де впроваджене платне рибальство.

При цьому, вилов можна проводити лише ручним збиранням або раколовкою — «хапкою» з діаметром не більше 70 см і вічком не більше 22 мм, волосінню з приманкою і рогаткою — «розщепом», і не більше п'яти снастей на ловця. Забороняється лов раків у темну пору доби із застосуванням підсвічування [2].

Сучасний несприятливий екологічний стан і варварські способи лову раків активно сприяють зменшенню їх популяції. Встановлено, що їхні природні запаси досягають максимуму кожні сім років, після чого поступово знижуються до мінімуму.

Браконьєрський вилов активно сприяє зменшенню природних запасів раків. Заборону встановлено з метою забезпечення охорони цього виду водних біоресурсів під час природного відтворення, створення сприятливих умов для виношування ікри, збільшення їх запасів. Застороги мають на меті збереження та охорону популяції раків у період їх другої линьки, під час якої вони найбільш вразливі. Причиною линьки раків є їх ріст та розвиток. Панцир у них надзвичайно міцний, він заважає повноцінно рости, тому процес його скидання є необхідним для розвитку особин. Під час линьки членистоногі скидають не лише панцир, а й хітинову оболонку очей та зябер. Линяють раки не у норах, а на відкритому просторі, тому в цей період вони найменш захищені.

Вилов раків під час заборони є грубим порушенням природоохоронного

законодавства, відповідальність за яке передбачено штраф із конфіскацією знарядь, які є власністю порушника, та вилову.

При цьому мінімальний розмір рака, який дозволено ловити рибалкам у внутрішніх водоймах та Чорноморському регіоні — 10 см., у р. Дунай з додатковою системою, передгірловому просторі, оз. Сасик та Азовському регіоні — 9 см [3].

Тому, лише відповідальне ставлення та належний державний контроль може врятувати запаси річкових раків у водоймах України від подальшого знищення.

ЛІТЕРАТУРА

1. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhribagentstvo-v-ukrayinskih-vodojmah-rozpochinayetsya-zaborona-na-vilov-rakiv-u-period-yih-drugoyi-linki> (дата звернення : 10.11.2022).
 2. URL : https://darg.gov.ua/_v_ukrajinsjkih_vodojmah_0_0_0_11249_1.html (дата звернення : 10.11.2022).
 3. Європейський річковий рак. URL : <https://www.aquamap.com.ua/uk/kulturi/ievropejskij-richkovij-rak/> (дата звернення : 10.11.2022).
-

УДК 639.51

БІЛИЙ ДОВГОПАЛИЙ РАК *PONTASTACUS EICHWALDI BESSARABICUS* ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ОБ'ЄКТ АКВАКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

П. В. Шекк, shekk@ukr.net, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Р. В. Сидорак, fireflyrvs@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Раки — цінний об'єкт промислу та аквакультури. До 1990-х рр. в понад 80% загального обсягу експорту раку в Україні (від 1,5 до 2,2 тис. т) припадало на Дністровський лиман та Придунайські озера. Наростання забрудненості водойм, погіршення гідролого-гідрохімічного режиму, масове захворювання (іржаво-плямиста хвороба) та надмірний промисел призвели до катастрофічного зниження чисельності раків до 1981 р.

Останніми роками спостерігається деяке зростання чисельності популяції, яке, втім, не дозволяє сподіватися на її відновлення у колишніх масштабах. Сьогодні єдиним реальним шляхом підвищення обсягів виробництва річкових раків в аквакультурі України є штучне розведення та товарне вирощування.

Попит на раків, що постійно зростає, на тлі прогресуючого падіння їхніх запасів у природних акваторіях змусив наукові та промислові організації розпочати відновлення природних популяцій за рахунок штучного розведення та акліматизації нових перспективних видів. Багато країн виявляють величезний інтерес до їхнього штучного відтворення. Процес культивування постійно розвивається та вдосконалюється.

Лідером з вирощування раків нині є Туреччина. Тут екстенсивними методами вирощують довгопалого (білого дністровського) *Astacus leptodactylus* Eichwaldi,
